

Ulriksdal 2015-05-13

Miljö- och energidepartementet, 103 33 Stockholm

diarienummer M2014/2798/Mm
m.registrator@regeringskansliet.se
kopia: petter.dahlin@regeringskansliet.se

Remissvar från Världsnaturfonden WWF på ”Förslag till strategi för miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö” (rapport 2014:32, Boverket)

Sammanfattning

WWF har under lång tid varit engagerade i arbetet med ekologiska fotavtryck, stadsplanering, stadens gröna parker, natur och landskapsrum. Urban grönska och ekosystemtjänster är en del av kärnverksamheten såväl ur ett lokalt som ett globalt perspektiv. Miljömålet *God bebyggd miljö* är sålunda av stort intresse för WWF som organisation.

Sammanfattningsvis kan WWF konstatera att förslagen i rapporten till strategi inte kommer att vara tillräckliga för att målet *God bebyggd miljö* ska kunna uppnås. Strategin måste bygga på en starkare analys av problemen, ett mer problemorienterat förhållningssätt och skarpare förslag annars finns det risk för att miljömålet *God bebyggd miljö* inte kommer att uppnås. Det hade varit önskvärt att involvera flera aktörer mer aktivt från början av processen med strategin.

Bakgrund

Regeringen uppdrog i januari 2014 åt Boverket att ta fram ett förslag till en strategi med etappmål, styrmedel och åtgärder som ska bidra till att miljö kvalitetsmålet *God bebyggd miljö* nås. Boverkets förslag redovisas i rapporten ”Förslag till strategi för miljö kvalitetsmålet *God bebyggd miljö*” (rapport 2014:32). Strategin ska föreslå hur berörda myndigheter, kommuner och andra organisationer kan arbeta med miljö kvalitetsmålet *God bebyggd miljö* för att nå en bättre måluppfyllelse.

Miljö kvalitetsmålet *God bebyggd miljö*

Målet är beskrivet enligt följande:

Städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden ska tas till vara och utvecklas. Byggnader och anläggningar ska lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas.

WWF anser att de 10 preciseringar av miljömålet som finns är bra och rimliga.

Principiella åsikter från WWF

Världsnaturfonden WWF välkomnar översynen av miljömålen i allmänhet och ”*God bebyggd miljö*” i synnerhet. De flesta av våra miljömål nås inte, inklusive ”*God bebyggd miljö*” (GBM) så ytterligare åtgärder måste vidtas. När man ska utforma en strategi för att förbättra måluppfyllelsen så krävs det nytänkande och skarpa förslag. Med de träffsäkra beskrivningar som Boverkets rapport (hädanefter kallad ”rapporten”) ger om vikten av att miljömålet GBM måste nås är det förvånande att man inte ser mer kritiskt och allvarligt på läget och ger mer konkreta förslag till hur det ska förändras till det bättre.

Tyvär ser WWF inte särskilt mycket nytänkande i rapporten utan det mesta bygger på tank och formuleringar som har lyfts fram i olika sammanhang tidigare. En avgiftsbeläggande av p-platser på privat mark sticker ut, men annars dominerar de mjuka förslagen och förhoppningarna om att tidigare tillsatta samarbetsgruppers resultat ska nu bära frukt.

WWF kan se några sätt att skapa en mer framgångsrik strategi utifrån en mer problemorienterad analys. Några frågeställningar som bör lyftas fram tydligare presenteras nedan:

Urbanisering: Sverige har den starkaste urbaniseringen i Europa. Pådrivande krafter är bygg- och fastighetsbranschen som har mycket att vinna på att all behov "ska byggas bort" i ett fåtal allt större städer. Den regionala obalansen borde tas upp som ett problem som i sig hotar GBM. Är det självklart att Stockholm, Göteborg och Malmö ska växa så starkt på andra kommuners bekostnad? Om inte, kanske man bör överväga att återuppliva en mer riktad och styrande regionalpolitik.

Villaboende/flerfamiljshus: Stora olikheter finns mellan kommuner/stadsdelar som domineras av flerfamiljshus respektive villakommuner. I vissa villakommuner är trycket inifrån inte särskilt stort att skaffa studentbostäder, flyktingbostäder eller liknande bostäder för svaga grupper. När tex stockholmsregionen brottas med bostadsbrist så kan villaägarkommuner som titta bort medan tex Stockholm som har inrättat en bostadskö får en jätteuppgift att "lösa bostadsbristen". Det kommunala självstyret och en låg ambition hos vissa "villakommuner" att bidra till att lösa gemensamma problem är ett välkänt problem sedan decennier tillbaka. Detta diskuteras inte i rapporten. I "villakommuner" finns ofta möjligheten till egen grönska i form av en egen villatomt, och utanför ligger ofta vidsträckt allmänningar och golfbanor, friområden etc. I grannkommunen som domineras av flerfamiljshus tas genom allt hårdare förtätningar den gemensamma grönskan bort för att lösa "bostadsbristen". De som "sparar mark" och redan bor resurssnålt i flervåningshus blir i ökad utsträckning av med den gemensamma närnaturen/parkområdena, vilket oftast drabbar äldre och unga mest. Denna problematik att de som redan har mest grönska får avstå minst medan de som har minst blir i störst utsträckning av med sin när de större städerna växer, diskuteras inte. En parallell är socioekonomiska skillnader mellan f.f.a. större tätorters rika och fattiga områden. Att stärka regional planering gentemot kommunalt planeringsmonopol skulle kunna vända utvecklingen och borde diskuteras och belysas i rapporten.

Rapporten berör en kritisk motsättning och det gäller Trafikverkets prognoser om ökad biltrafik gentemot ambitioner om ökad kollektivtrafik respektive ökad trafik på järnväg. Att föra över gods från lastbil till järnväg är en viktig politisk fråga att finna en lösning kring. Rapporten visar inte på några kraftfulla verktyg för detta eller hur bilandelen skulle minska i våra större städer som faktiskt har utbyggt kollektivtrafik.

WWF anser att det krävs mycket kraftfullare verktyg, såsom styrande trängselavgifter, mer bilfria zoner, stramare parkeringspolitik samt bensinskatter på en nivå som på allvar förändrar trafikmönstren. Och framför allt, inte prioritera motorvägar för 50 miljarder framför kollektivtrafik (som får skära ner) vilket sker just nu i Stockholm och som inte kommenteras i rapporten. Det finns starka krafter som vill verka för ett ökat vägbyggande och därmed en ökad biltrafik.

Vägledning för tätortsnära natur och grönområden

Boverket avser att senast 2016 utforma en vägledning för kommunernas arbete med tätortsnära natur och grönområden i staden.

I rapporten beskrivs väl värdet av tätortsnära grönska. WWF menar att det är viktigt att värdera detta särskilt ekosystemtjänster som resiliens mot klimatförändringar vilket kan spara både pengar och liv vid t ex översvämningar eller värmeböljor. Återigen krävs tydligare verktyg för att säkra bevarandet av den tätortsnära urbana grönskan natur/parker.. T o m Kungliga nationalstadsparken som i år fyller 20 år, naggas i kanten av små och stora projekt. WWF vill skicka med att det centrala när det gäller urban grönska är att inventera, värdera, klassificera, skydda och förvalta. Den största utmaningen är att skydda urban grönska i centrala lägen av större städer där exploateringstrycket är störst. Här skulle olika kvoter kunna vara vägledande såsom grönyta/bebyggd yta/invånare. Försöken i Stockholm med "grönytefaktor" är intressant och bör utvecklas ytterligare.

Diverse synpunkter rörande park/natur i städer

Det största problemet är att grönplaneringen brottas med en befolkningsökning som drabbar t ex Mälardalsregionen mycket ojämnt. Vissa delar av landet får ta oproportionerligt stort ansvar för bostads- och trafikförsörjning för en snabbt växande befolkning. Då uppstår problemet med att det i framtiden blir mindre grönyta/invånare och värdefull närnatur kommer att exploateras. Vi kan förvänta oss en minskad biologisk mångfald och försvagade ekosystemtjänster för att t ex buffra för klimatförändringar. Detta problem diskuteras inte tillräckligt utförligt..

WWF anser att det krävs inslag i strategin som:

- en analys och handlingsplan för tillväxt av befolkning och bebyggelse ur ett hållbarhetsperspektiv och med bibehållande av gröna kvalitéer, och med starka regionala ambitioner att fördela tillväxtens konsekvenser
- en tydligare åtgärdsplan för att föra över bilandel till kollektivtrafikandel
- kraftigt ökade resurser för att klara investeringar i nya parker och eftersatt investeringsbehov i befintliga parker, en kraftigt ökad ambition att hantera nedskräpning och klotter i parker
- en generellt bättre löpande skötsel dagligen av park och natur, samt mer naturvårdsinriktad skötsel för att berika boendemiljöer med ökad biologisk mångfald
- kraftfulla insatser mot buller/barriärer, främst från större vägar, som gör många fina parker och grönområden otjänliga för rekreation och att rekreationsytan där blir mycket mindre än den skulle kunna vara
- noggrannare data, stadsdelsvis, med kartor, som visar närheten till park/natur
- grönytefaktorn inte kan ersätta betydelsen av lokala grönområden av tillräcklig omfattning
- värdering av grönområden krävs som innebär att de värdefullaste områdena för naturvård och friluftsliv inte exploateras
- skyndsamt genomförande av nya natur- och kulturreservat för värdefulla områden enligt ovan
- behovet av göra bedömningar av värdet av den urbana grönskan som ekosystemtjänst.

Peter Westman
Stf generalsekreterare

Henrik Waldenström
Sakkunnig